

”Forebygge mer for å reparere mindre”

Innholdet i planen

1) Innledning	side 4
2) Grunnlag for virksomheten	side 5
3) Metoder og verktøy	side 8
4) Samarbeid	side 9
5) Legemiddelhåndtering	side 10
6) Smittevern	side 10
7) Prioritering av oppgaver	side 11
8) Evaluering av planen	side 11
9) Arbeidsområder og tiltak	side 12
10) Vedlegg	side 14

1.0 Innledning

Skolehelsetjenesten er en lovpålagt tjeneste til alle barn og unge fra 1. klasse til og med elevene i videregående skole. Den er en sentral tjeneste i kommunens folkehelsearbeid. Det er gitt nasjonale faglige retningslinjer for å oppnå forsvarlighet og god kvalitet i tjenesten.

Tjenesten skal være et lavterskeltilbud, tilgjengelig for alle i målgruppen og skal også være med å fange opp risikobarn. Planen forplikter til samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolens personell, foresatte, annet helsepersonell og andre kommunale tjenester. Slik sikrer man at elevene får omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter i skolehverdagen. Denne planen gjelder elever i grunnskolen og vil erstatte planen fra 1998.

I følge forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal tjenesten ”fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold, forebygge sykdom og skader”.

Kommunen har ansvar for at tjenesten har tilfredstillende bemanning og er organisert på en mest mulig hensiktsmessig måte. Grunnbemanning er helsesøster, fysioterapeut og skolelege. I Randaberg har vi også ergoterapeut, psykiatrisk sykepleier og psykolog knyttet opp mot skolehelsetjenesten.

"Planen skal være med på å sikre elevene omsorg, trygghet og utviklingsmuligheter i skolehverdagen".

2.0 Grunnlag for virksomheten

2.1. Lovgrunnlaget

- Lov om helsetjenesten i kommunene 19. nov. 1982 nr 66 §1-3
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer 5. aug. 1994 nr 55
- Lov om helsepersonell m.v. 2. juli 1999 nr 64
- Forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten 3. april 2003 nr 450

Andre aktuelle forskrifter:

- Forskrift om meldinger for system for vaksinasjonskontroll 8. mai 1991 (SYSVAK)
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 1. des 1995 nr 928
- Forskrift om tuberkulosekontroll feb 2009
- Forskrift om internkontroll 20. des 2002
- Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp 3. april 2008 nr 320

Aktuelle rundskriv og veiledere:

- Veileder til forskrift av 3. april 2003. IS-1154
- Veileder i journalføring i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. IS-2700
- Veileder i habilitering av barn og unge. IK-2614
- Veileder for skolemiljøutvalg - elevenes fysiske og psykososiale arbeidsmiljø. Jfr. oppl. loven § 9a
- Veileder om regelverk, roller og ansvar knyttet til kjønnslemlestelse. Q-1145 B.
- Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet (2010)
- Rundskriv Q-16/2007: hvor kommunene skal samordne sine forebyggende og helsefremmende innsatser på system- og individnivå på tvers av tjenestesektorene
- St.meld. nr 16 – Resept for et sunnere Norge
- St.meld. nr 20 – Reduksjon av sosiale ulikheter
- Forebyggende innsatser i skolen – skoleprogram fra utdanningsdepartementet.
- Handlingsplan for bedre kosthold i befolkningen (2007 – 2011)
- Tiltak for økt fysisk aktivitet blant barn og ungdom – (Helsedirektoratet.)

2.2. Verdigrunnlaget i skolehelsetjenesten

Alle mennesker er likeverdige. Den enkelte er enestående med en unik innsikt i eget liv.

- Vi skal ha respekt for det enkelte menneskes grunnverdier
- Vi skal være tilgjengelig for brukerne
- Vi skal være lyttende til elever og foresatte og legge vekt på foresattes kunnskap om barnet og dets behov
- Vi skal bidra til at elevene har kunnskap om kropp og helse, hvilke faktorer som fremmer og hemmer egen og andres helse, slik at elevene blir motiverte til å ta vare på egen helse og opplever mestring, samt ta reflekterte valg

2.3. Skolehelsetjenestens mål

Elevene skal:

- Se på helse som et positivt begrep som livsstil, glede, velvære, og ikke bare fravær av sykdom
- Opplive trivsel og trygghet
- Ha et positivt selvbilde
- Forstå at egen helse også er et eget ansvar
- Ha kunnskap og forståelse for at en har flere valgmuligheter
- Se sammenhengen i samfunnet mellom livsstil, levekår, fysisk og sosialt miljø, fysisk og psykisk helse
- Opplive at de er en ressurs for seg selv og andre

2.4. Folkehelsearbeid som satsingsområde

I Stortingsmelding nr. 16 - *Resept for et sunnere Norge (Folkehelsemeldingen)* - er barn og unge en sentral målgruppe.

Dette er fordi mye av grunnlaget for senere helse og helsevalg legges tidlig i livsløpet. Foresatte har ansvar for at barna får sine omsorgsbehov dekket. Samfunnet skal legge til rette for og supplere foresattes innsats i et nært samarbeid med dem. Skolehelsetjenesten skal være pådriver, samarbeidspartner og støttespiller for skolen i dette arbeidet.

Folkehelsearbeid innebærer å svekke det som medfører helserisiko, og styrke det som bidrar til bedre helse, dvs. forebygge mer for å reparere mindre. Her er skolehelsetjenesten en sentral aktør.

Randaberg kommune har inngått partnerskapsavtale med Rogaland fylkeskommune i det lokale folkehelsearbeidet, spesielt rettet mot barn og unge. Det vil si systematisk samarbeid med frivillige organisasjoner, utdanningsinstitusjoner og andre instanser.

Vi skal sammen legge til rette for positive helsevalg, sunn livsstil, og gode oppvekstvilkår gjennom:

- Økt fysisk aktivitet
- Kosthold/ernæring
- Forebygge tobakkskader
- Rusforebyggende tiltak
- Psykisk helsearbeid

2.5. Lokale planer og avtale

- Plan for psykisk helse
- Ruspolitisk handlingsplan
- Plan for rehabilitering
- Partnerskap for folkehelse

3.0 Metoder og verktøy

Det er varierte metoder og verktøy som brukes i det helsefremmende og forebyggende arbeidet i skolehelsetjenesten. Disse bygger på kunnskapsbasert praksis, faglitteratur, aktuelle lover og faglige veiledere. Metodene skal ha best mulig dokumentert effekt. Medbestemmelse og brukermedvirkning vektlegges.

3.1. Helseundersøkelser

- er undersøkelse av enkeltindivider basert på samtale og klinisk undersøkelse, tilpasset risiko og behov.

3.2. Screening

- er rutinemessige og standardiserte helseundersøkelser av en gruppe. Formålet er tidlig diagnostisering og behandling, for eksempel syns- og hørselsundersøkelser.

3.3. Konsultasjoner

- er en direkte kontakt mellom skolehelsetjenesten og skolebarn eller deres foresatte. Arbeidsformen i skolehelsetjenesten er en kombinasjon av konsultasjoner individuelt og i grupper. Grupper kan for eksempel opprettes ved sorgarbeid, ved krisehåndtering og for barn fra delte hjem.

3.4 Helseopplysning og informasjon

- har som mål å gi den enkelte kunnskapsgrunnlag for å ivareta egen helse. Dette gjøres individuelt eller i grupper.

3.5 Rådgivning og veiledning

- skal være tilpasset den enkeltes forutsetninger og behov.

3.6 Tverrfaglig samarbeid

- er en arbeidsform hvor flere yrkesgrupper arbeider sammen på tvers av faggrensene for å nå et felles mål. Det vektlegges samarbeid mellom fagpersoner med ulik kompetanse, og det må settes av tid til å ivareta samarbeidsrelasjoner.

Samarbeidspartnere må tilstrebe en felles problemforståelse og målsetting til det beste for elevene og ha respekt for ulike fagbakgrunn.

3.7 Tilrettelegge for fysisk arbeidsmiljø

- gjennom deltakelse av planlegging av nybygg, ombygging og innkjøp av utstyr. Se forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler og opplæringsloven §9a 2. Skolesjef v/ rektor har ansvar for å invitere med samarbeidspartnere.

4.0 Samarbeid.

Lovgrunnlaget for skolehelsetjenesten understreker både betydningen av og forpliktelsen til samarbeid. Den har en viktig rolle som bidragsyter og støttespiller i skolens arbeid for å sikre elevene et godt lærings- og oppvekstmiljø.

4.1. Brukermedvirkning

For å sikre det forebyggende og helsefremmende arbeidet vektlegger skolehelsetjenesten samarbeid med foresatte. Hovedansvar for omsorg for egne barn ligger hos dem. Skolehelsetjenestens rolle er å støtte opp under dette ansvaret i samarbeid med familien og eleven. Foresatte og elever kan ta kontakt direkte med skolehelsetjenesten eller gjennom skolen.

Skolehelsetjenesten skal:

- ha oppdatert informasjon på skolenes hjemmesider
- sende skriftlig informasjon til nye elever og deres foresatte
- delta på foreldremøter/FAU etter behov

4.2 Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

Forskriften pålegger skolehelsetjenesten å ha rutiner for samarbeid med skolen, andre kommunale tjenester, fastlegene, tannhelsetjenesten, fylkeskommunen og spesialisthelsetjenesten. Samarbeidsrutiner bør være skriftlige med tanke på kvalitetssikring og kontinuitet i tilbudet.

Det er tverrfaglige møter ved alle grunnskolene i Randaberg med representanter fra barnevernet, PPT, skolehelsetjenesten, rektor og sosiallærer. Tverrfaglig samarbeid setter strenge krav til taushetsplikt både etisk og juridisk. Helsepersonell og deres medhjelpere er underlagt bestemmelsene om taushetsplikt i helselovgivningen. Øvrig personell er underlagt forvaltningslovens taushetspliktbestemmelser. Dersom det ikke foreligger lovbestemte unntak fra taushetsplikten (jfr. helsepersonelloven §§32 og 33), skal det som hovedregel foreligge et informert samtykke fra foresatte eller ungdommen, for at både sensitive og ”nøytrale” pasientopplysninger kan forelegges utenforstående. Dette for at taushetsplikten ikke skal være til hinder for samarbeid.

Skolehelsetjenesten deltar på ”god skolestart” (ressursuke) på de skolene som har dette.

4.3 Journalføring, innsynsrett, taushetsplikt, overføring av helsekort ved flytting og SYSVAK

Skolehelsetjenesten plikter å føre journal. Journalføring foretas på bakgrunn av hva helsepersonell plikter å nedtegne, og hva de ut fra en faglig vurdering finner nødvendig og hensiktsmessig.

Journalen skal bidra til en faglig forsvarlig oppfølging av eleven. Foresatte/eleven har som hovedregel rett til innsyn i samtlige opplysninger som omhandler eleven. Ved flytting er hovedregelen at journalen skal overføres til ny helsestasjon eller skolehelsetjeneste for å sikre en faglig forsvarlig oppfølging.

SYSVAK er et nasjonalt vaksinasjonsregister, som er opprettet for å få en oversikt over vaksinasjonsdekningen på landsbasis, og for å overvåke den enkeltes vaksinasjonsstatus.

5.0 Legemiddelhåndtering

Noen barn er avhengige av å ta medisiner når de er på skolen. Foresatte er ansvarlig for medisiner som er forordnet av lege. Det kan inngås skriftlige avtaler mellom skolens personale og foresatte når medisiner må gis i skoletiden. Helsesøster/skolelege kan gi råd, veiledning og nødvendig opplæring knyttet til legemiddelhåndtering. Medisiner i skolen stiller krav til informasjon, samtykke, taushetsplikt og dokumentasjonsplikt.

Det er utarbeidet eget skjema for legemiddelhåndtering i skolen. Målsettingen er å sikre at barn som trenger medisiner i skoletiden får riktige medisiner til rett tid og på riktig måte.

6.0 Smittevern

Skolen skal planlegges og drives slik at spredning av smittsomme sykdommer og parasitter blir så liten som mulig. Her vil skolehelsetjenesten, i samarbeid med kommuneoverlege, være rådgivere.

De viktigste oppgavene vil være:

- Oppfølging og veiledning i forbindelse med smittsomme sykdommer/epidemier
- Alle elever skal få tilbud om vaksinasjon etter anbefalt program
- Forebygging og kontroll av tuberkulose for risikogrupper

7.0 Prioritering av oppgaver.

Prioriteringer må vurderes ut fra følgende spørsmålsstillinger:

- Er tjenesten en *skal*-tjeneste ifølge lovverket?
- Hvor stor er ulempene/alvorlighetsgraden ved at tiltaket uteblir?
- Kan tiltaket utsettes til et senere tidspunkt uten for store skader?

Ved vakans eller uforutsette arbeidsoppgaver vil følgende prioritering bli fulgt:

Helsesøstertjenesten:

1. prioritet: Vaksinasjonsprogrammet
2. prioritet: Førskoleundersøkelse og oppfølging av elever med spesielle behov
3. prioritet: Screening
4. prioritet: Helseopplysning; individuelt og grupperettet

Fysioterapeut og ergoterapeut:

1. prioritet: Tilrettelegging av skolehverdagen for elever med spesielle behov
2. prioritet: Helseopplysning, individuelt og grupperettet

Det vil alltid være av høy prioritet å delta i planlegging av nybygg og ombygging av skoler.

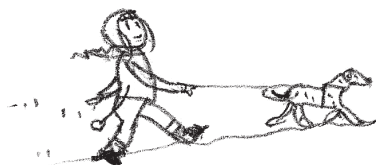
8.0 Evaluering av planen

De elevrettede tiltakene evalueres når det kommer endringer, samt hvert skoleår. Planen skal evalueres våren 2013. Ledende helsesøster er ansvarlig for at dette blir gjort.

9.0 Arbeidsområder og tiltak

Når	Tiltak	Ansvar
Våren før skolestart	<i>Skolestartsamtale:</i> Hørselstest og måling av høyde/vekt. Synstest ved behov. Helseopplysningsskjema og informasjon om skolehelsetjenesten til foreldre/foresatte. Samtale med elev og foresatte.	Helsesøster
Alle alderstrinn	Selektive undersøkelser etter individuelle behov	Helsesøster. Lege etter henvisning fra helsesøster. Fysio-/ergoterapeut etter henvisning fra helsesøster/lege/foresatte/lærer
	Helseopplysningsskjema og informasjon om skolehelsetjenesten til alle nye elever	Helsesøster
	Tverrfaglige møter en gang per måned med helsesøster, skolelege, barnevern, fysioterapeut/ergoterapeut og PPT. Ressurser: Helsestasjon for ungdom (HFU), tverrfaglig team og psykolog/psykiatrisk sykepleier	Skolen v/ rektor
	Ansvarsgruppemøter	Skole eller fagpersoner involvert i barnet sammen med foresatte
	Undervisning og informasjon til elever og lærere som kan tilbys ved behov; bl.a. ergonomi, skrivedans, stressmestring, fysisk aktivitet og trening, barns bevegelsesutvikling, grupper for barn fra delte hjem, sorggrupper, ulike diagnoser, hygiene og lus.	Skole, helsesøster, fysio-/ergoterapeut, foresatte

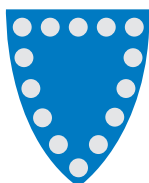
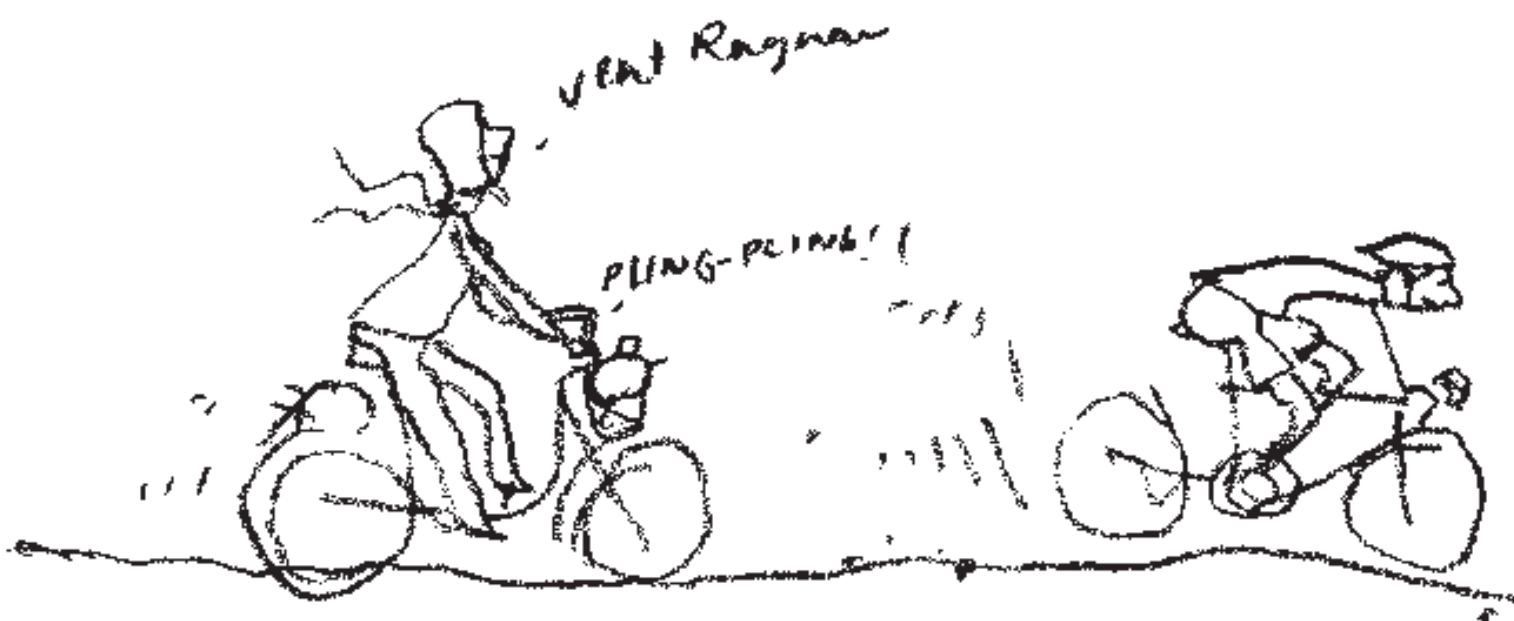

Når	Tiltak	Ansvar
1. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om skolehelsetjenesten på foreldremøte før skolestart • Skolestartsamtale (våren før skolestart) • Legeundersøkelse • ”God skolestart”/ressursuke ved noen skoler 	<p>Helsesøster og fysio-/ergoterapeut. Helsesøster. Helsesøster/skolelege. Skolen i samarbeid med helsesøster, fysio-/ergoterapeut og PPT</p>
2. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Vaksinerings mot polio/kikhoste/difteri/stivkrampe • Høydemåling 	Helsesøster
3. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Skolelunsj med informasjon om sunn mat, gode vaner og viktigheten av fysisk aktivitet 	Helsesøster og fysio-/ergoterapeut
4. klasse	Ikke fast program	
5. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Pubertetsundervisning i grupper 	Helsesøster
6. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Vaksinerings mot meslinger/kusma/røde hunder (MMR) 	Helsesøster
7. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Vaksine mot humant papillomavirus (HPV) til jenter, 3 doser. • Høydemåling 	Helsesøster
8. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Presentasjon av skolehelsetjenesten til alle klassene ved starten av skoleåret • Undervisning om egenomsorg i grupper i dialog med skolen 	<p>Helsesøster sammen med fysio-/ergoterapeut. Helsesøster sammen med skolelegen eller fysio-/ergoterapeut</p>
9. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning om psykisk helse i grupper på Helsestasjon for ungdom (HFU), i dialog med skolen 	Helsesøster sammen med miljøterapeut eller psykiatrisk sykepleier (alle HFU)
10. klasse	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning om ”Kropp, helse, identitet” i dialog med skolen • Vaksine mot polio 	Helsesøster
Alle trinn i ungdomsskolen	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisningsopplegg som for eksempel: <ul style="list-style-type: none"> - ”Alle har en psykisk helse” - ”FRI” - ”Respekt” 	Skolens hovedansvar. Skolehelsetjenesten kan bidra med helsefaglig kompetanse i undervisningen

10.0 Vedlegg

- 1) Samtykkeerklæring.
- 2) Avtale hos skolehelsetjenesten.
- 3) Informasjon til foreldre og foresatte: Skolehelsetjenesten ønsker dere velkommen til ny skole!
- 4) Invitasjon: Du skal begynne på skolen til høsten. Vi ønsker å hilse på deg, snakke om helsen din og hva som er viktig når du begynner på skolen. Det kan være bl.a. kosthold, søvn, lek, venner. Du vil få undersøkt hørselen din, tatt synsundersøkelse og målt høyde/vekt.
- 5) Til kontaktlærer i kl. 2: Vaksinerings/Måling av høyde/vekt på 2. trinn.
- 6) Til elever og foresatte: Vaksinasjon/Måling av høyde/vekt på 2. trinn.
- 7) Til elever og foresatte: Heleseopplysning/Lunsj på 3. trinnet.
- 8) Til kontaktlærer i kl...: Heleseopplysning/Lunsj på 3. trinnet.
- 9) Til elever og foresatte: Gruppesamtaler om pubertetsutvikling og personlig hygiene på 5. trinnet.
- 10) Til kontaktlærer i kl. ...: Pubertetsutvikling/personlig hygiene på 5. trinn.
- 11) Til elever og foresatte: MMR-vaksinasjon på 6. trinn.
- 12) Til elever og foresatte: Høyde-/vektmåling på 7. trinn.
- 13) Til kontaktlærer i kl. 7...: Høyde-/vektmåling på 7. trinn.
- 14) Til elever og foresatte: HPV - vaksinasjon på 7. trinn.
- 15) Helseopplysning i 8. klasse.
- 16) Informasjon: Undervisning i 8. klasse - Kosthold og bevegelse – Livsstil og helse.
- 17) Til elever og foresatte: Polio-vaksinasjon på 10. trinnet.
- 18) Informasjon til foresatte om undervisning i 10. klasse. Undervisning om kropp, helse, følelser og seksualitet.
- 19) Til kontaktlærer i kl. 10: Undervisning om kropp, helse, følelser og seksualitet.
- 20) Til foreldre/foresatte: Forandring av dag/tid hos skolehelsetjenesten.
- 21) Helseopplysninger fra hjemmet.
- 22) Til foreldre/foresatte! Informasjon om mangelfull vaksinerings.
- 23) Til kontaktlærer i kl. ...: Vaksinerings.
- 24) Informasjon for foreldre til barn som begynner i 1. klasse: Vedr. syn og mulighet for utvikling av nærsynthet.
- 25) Informasjon om oppfølging av enkelte elever fra ungdomsskole til videregående skole.
- 26) Plan for skolehelsetjenesten i grunnskolen, skoleåret 2010/2011.

**Randaberg
kommune**

www.randaberg.kommune.no